

суспільно небезпечної поведінки в подальшому, переслідуючи профілактичну мету: невчинення, окремими особами схильним до протиправної поведінки, суспільно небезпечних діянь. Застосування таких заходів можливе виключно за вироком (ухвалою) суду, а не посадової особи, держінспекцій, нацрад та інших позасудових органів.

Список використаних джерел

1. Баулін Ю.В. Вибрані праці / Ю. В. Баулін / Х.: Право, 2013. 928 с.
2. Станіслав Яценко Заходи безпеки у кримінальному праві: порівняльно-правовий огляд // Кримінальне право: Юридична Україна. 9 10/2016. с. 29–35.
3. Кримінальний кодекс України // ВВР України. 2001. № 25–26. Ст. 131.
4. Кримінальний кодекс Французької Республіки / під ред. В.Л. Менчинського. Переклад на українську мову К.І. Мазуренко. К.:ОВК, 2017. 348 с.
5. Уголовный кодекс ФРГ / Пер с нем. М.: ИКД «Зерцало-М», 2001. 208 с.
6. А.М. Бандурка, А.Н. Литвинов Понятие и содержание специально-криминологического предупреждения пре ступлений // Вісник криминологічної асоціації України. 2016. № 2 (13). с. 99–106.

Вартилецька Інна Анатоліївна,
професор кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

**ПРОЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ:
НЕОБХІДНІСТЬ, ДОЦІЛЬНІСТЬ, ОБҐРУНТОВАНІСТЬ
ЗМІНИ ПОРЯДКУ ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ
ЗА НЕЗАКІНЧЕНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ**

В чинному Кримінальному кодексі незакінчене кримінальне правопорушення має дві стадії: готування та замах на кримінальне правопорушення, які відрізняються як характером вчиненого протиправного діяння, так і особливостями його результату. У зв'язку з відсутністю суспільно небезпечних наслідків діяння на стадії готування та замаху визнаються менш небезпечними, ніж закінчене кримінальне правопорушення. У зв'язку з цим ст. 68 КК містить норми, які диференціюють терміни та розміри покарання за незакінчене кримінальне правопорушення, встановлюючи формалізовані межі покарання за готування та замах.

Покарання за незакінчене кримінальне правопорушення, як і за правопорушення, вчинене у співучасті, призначається з урахуванням загальних засад призначення покарання, обставин, які пом'якшують та обтяжують покарання його призначення, ступеня тяжкості вчиненого особою діяння, ступеня здійснення протиправного наміру та причин, внаслідок яких правопорушення не було доведено до кінця.

Відповідного до ч. 2 ст. 68 КК у чинній редакції у разі засудження особи за готування до кримінального правопорушення строк або розмір покарання не може перевищувати половини максимального строку або розміру найбільш суворого виду покарання, передбаченого санкцією статті (санкцією частини статті) Особливої частини КК.

У підготовленому робочою групою проекті Кримінального кодексу теж включені положення, які регламентують порядок призначення покарання за незакінчений злочин (Стаття 3.2.3. Проекту). Як зазначено у названій статті, при призначенні покарання за незакінчений злочин суд враховує ступінь здійснення злочинного наміру та причини, внаслідок яких злочин не було доведено до кінця.

В частині 2 статті 3.2.3. Проекту закріплено положення, що покарання призначається за готування до злочинів 5–10 ступеня тяжкості – у межах санкції за злочин, який є менш тяжким на два ступеня.

Проект Кодексу передбачає досить складне правило призначення покарань, в цілому, і за незакінчений злочин, зокрема. Крім того, констатовано, що готування до злочину 1–4 ступенів тяжкості не тягне застосування засобів кримінальної відповідальності (Стаття 2.4.2. Проекту).

А що ж таке «злочин 1–4 ступенів тяжкості», що готування до них не має необхідності притягнення до кримінальної відповідальності? В запропонованій системі класифікації авторами законопроекту суспільно-небезпечних діянь злочини 1–4 ступенів передбачають в санкції покарання від трьох місяців до двох років за злочин 1 ступеня до ув'язнення на строк від чотирьох до шести років за злочин 4 ступеня.

Якщо проводити паралель з чинним Кримінальним кодексом, то в ньому покарання у виді позбавлення волі на строк до шести років передбачається за тяжкий злочинів (стаття 12 КК). Запропоноване авторами правило буде означати, що готування до діяння, яке містить ознаки тяжкого злочину, з

точки зору авторів законопроекту, не містить суспільної небезпеки, яка б вимагала кримінально-правового реагування.

Повертаючись до запропонованого у проекту КК правила призначення покарання за готування до злочинів 5–10 ступеня тяжкості, необхідно звернути увагу, що норма визначає: покарання повинно призначатись у межах санкції за злочин, який є менш тяжким на два ступеня.

Спробуємо змодельювати порядок прийняття судом рішення про призначення покарання за злочини такого ступеня. Перехід від злочину 5 ступеня з покарання у виді ув'язнення на строк від шести до восьми років на 2 ступеня: це до злочину 3 ступеня з покарання у виді ув'язнення на строк від трьох до чотирьох років. Такий підхід нічим не відрізняється від правила, передбаченого сьогодні частиною 2 статті 68 КК.

А ось для запропонованих авторами законопроекту злочинів більш небезпечного ступеня зміна у розмірах покарання вже буде іншою. При готуванні до злочину 6 ступеня з покаранням у виді ув'язнення на строк від восьми до десяти років покарання зменшується як за злочин 4 ступеня з покаранням у виді ув'язнення на строк від чотирьох до шести років; від ув'язнення на строк на строк від десяти до тринадцяти років за готування за злочин 7 ступеня до ув'язнення на строк від шести до восьми років за злочин 5 ступеня.

І можна переконатись, що за готування до злочину 6 ступеня повинно бути покарання у виді ув'язнення на строк до шести років, а це більше ніж половина від десяти років. Так само за готування до злочину 8 ступеня з передбаченим покаранням у виді ув'язнення на строк до шістнадцяти років при зменшенні до злочину 6 ступеня з ув'язненням на строк до десяти років покарання виявиться теж не половина можливого строку.

Запропоновані авторами законопроекту правила призначення покарання за незакінчений злочин, як за готування так і за замах, породжує багато питань, створює неоднозначність і певну хаотичність у реалізації принципів кримінального права. Перше що порушують запропоновані підходи, це підходи до призначення покарання, в яким ми спостерігаємо нелогічність запропонованих обрахунків: в одних випадках, коли мова йде про готування до так званих «злочинів 5 ступеня», запропоноване покарання буде складати половину від максимального терміну ув'язнення. А коли відбуватиметься готування до «злочинів 7 чи 8 ступеня», то покарання вже буде

складати вісім від тринадцяти років (тобто не половина, а 62 %) або десять років від шістнадцяти років (тобто 63 %).

Друге на що треба звернути увагу, – такий підхід до визначення покарань за готування до злочинів різного ступеня тяжкості створює хаотичність, а різні неоднозначні підходи не підтверджують логічність та обґрунтованість запропонованих норм.

І третє питання. Немає зрозумілої відповіді, чим автори законопроекту обґрунтовують свій припис про звільнення від кримінальної відповідальності за тяжкі злочини, віднесені ними до «злочинів 4 ступеня».

Аналогічно вирішується в проекті питання про призначення покарань за замах до злочину. Не зрозуміло, чим обґрунтовується позиція авторів законопроекту, що за замах на злочин 3–8 ступеня тяжкості покарання повинно призначатись у межах санкції за злочин, який є менш тяжким на один ступінь, а за замах на злочин 9 та 10 ступенів тяжкості – у межах санкції за відповідний злочин, при цьому довічне ув'язнення не призначається (Стаття 3.2.3. Проекту).

Хотілось би отримати обґрунтування необхідності та доцільності відходу від існуючого на сьогодні правила, що за вчинення замаху на кримінальне правопорушення строк або розмір покарання не може перевищувати двох третин максимального строку або розміру найбільш суворого виду покарання, передбаченого санкцією статті (санкцією частини статті) Особливої частини Кримінального Кодексу (частина 3 статті 68 КК), яке проголошується авторами законопроекту.

Адже лише логічно побудована, виважена, наповнена покараннями, які відповідають суспільним потребам сьогодення, система покарань здатна ефективно виконувати завдання кримінальної політики держави.